

УДК 347.921.4

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.65>

Святослав Антонюк,
викладач кафедри судоустрою, прокуратури та адвокатури
Львівського університету бізнесу та права

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена аналізу міжнародно-правових актів, що регулюють професійну діяльність адвокатів, які необхідно врахувати у діяльності адвоката як процесуального представника у цивільному судочинстві України. Проаналізовано напрацьовані і втілені здобутки наукової думки та практичний досвід з проблем гармонізації законодавства України з міжнародними (європейськими) нормами і стандартами у сфері регулювання адвокатської діяльності, зокрема в цивільному судочинстві України.

Ключові слова: адвокат, міжнародні стандарти адвокатської діяльності, цивільне процесуальне представництво, професійна діяльність адвоката, цивільне судочинство.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасна юридична практика в Україні (на основі аналізу Звіту про Виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) у 2018 р. [1] та відповідно до Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр. [2]) доводить, що серед першочергових реформ (зокрема, на шляху до вступу до ЄС), які необхідно впроваджувати і реалізовувати, особливе місце належить судовій реформі, зокрема у цивільному судочинстві України.

Водночас встановлено, що відповідно до сучасних суспільних очікувань і міжнародних (європейських) стандартів та задоволення суспільного запиту на справедливий суд, що був однією з основних вимог Революції гідності (або Євромайдану), виходячи з демократичних принципів справедливості і верховенства права, існує нагальна необхідність впровадження в законодавчі (нормативно-правові) акти України відповідних (належних) законодавчих ініціатив, які регулюють питання порядку організації і здійснення адвокатської діяльності в Україні та стосуються специфіки професійної діяльності адвокатів у цивільному судочинстві України.

Крім того, варто зазначити, що у зв'язку з проведенням системних реформ в Україні (практично в усіх ключових напрямках життя держави), включаючи реформування української судової системи, інститут правової допомоги сьогодні зазнає певних суттєвих змін, зокрема, на конституційному рівні. З огляду на це, дослідження (правовий аналіз) питання про міжнародно-правові стандарти професійної діяльності адвоката

у цивільному судочинстві України є актуальним, важливим та доцільним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми свідчить про те, що окремі питання щодо реформування інституту адвокатури, включаючи проблемні аспекти напрямів гармонізації (системного наближення) законодавства України до міжнародних (європейських) норм і стандартів, досліджували такі вчені-юристи та практики, як М. Аракелян [3], Т. Варфоломеева [4], Т. Вільчик [5], В. Святоцька [6], І. Сопілко [7], Л. Тацій [8], Н. Узун [9], М. Шпак [10] та інші. Водночас доцільно також зазначити, що у працях [10–12] представлено різноманітні аспекти і результати досліджень, які безпосередньо стосуються сфери професійної діяльності адвоката в цивільному судочинстві України. Подані дослідження заслуговують на увагу, зокрема праці [10; 12], і водночас є маловивченими і дещо дискусійними, тому потребують додаткового вивчення, певних уточнень і відповідного (належного) обґрунтування за проблемою. Перш за все, це зумовлено тим, згідно з думкою Т. Курило [13], що адвокатура в Україні сприяє своєю діяльністю виконанню такої конституційної функції держави, як реалізація та захист прав, свобод і інтересів людини та громадянина, що є дуже важливим, виходячи з реалій сьогодення.

Мета цієї статті – на основі аналізу міжнародно-правових актів, що регулюють професійну діяльність адвокатів, визначити головні європейські стандарти, які необхідно врахувати у діяльності адвоката як процесуального представника у цивільному судочинстві України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх чотирьох років в Україні ведеться активна робота над створенням дієвого (практичного) організаційно-правового механізму захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні [1; 14–16], включаючи вирішення окремих проблем у сфері професійної правничої (правової) допомоги в цивільному судочинстві, яка згідно зі ст. 15 Цивільного процесуального кодексу України [17] (далі – ЦПК України) надається виключно адвокатами у формі цивільного процесуального представництва, крім випадків, встановлених законом. Зокрема, впродовж останніх років в Україні суб'єктами права законодавчої ініціативи було запропоновано внесення деяких (окремих) змін до нормативно-правових актів (правових норм) України, що стосуються особливостей професійної незалежної діяльності адвокатів [17–22].

Так, відповідно до Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (далі – Стратегія) [2] та з метою забезпечення незворотності курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію п'ятим Президентом України П. Порошенком було ініційовано внесення конкретних змін до Конституції України [23] щодо закріплення стратегічного курсу України на вступ до ЄС і НАТО (від 03.09.2018 № 9037 [24]), які ухвалено (прийнято) Верховною Радою України в установленому порядку. Це, на нашу думку, є досить позитивним кроком і вагомим аспектом на шляху становлення та розвитку України. Водночас тут варто зазначити той факт, що на основі системного аналізу загального стану правосуддя в Україні, враховуючи міжнародно-правові стандарти і сучасні передові юридичні практики (практики надання правничої (правової) допомоги) у європейських країнах, в Стратегії [2] визначено основні положення (основоположні засади) та представлено ключові напрями судової реформи в Україні, реалізація якої передбачає [2]:

1) практичне ефективне забезпечення і посилення професійних прав адвоката, а також його відповідальності перед клієнтом;

2) підвищення рівня професійної підготовки адвокатів;

3) посилення правових гарантій здійснення адвокатської діяльності;

4) забезпечення реальної доступності безоплатної професійної правничої (правової) допомоги (на професійній незалежній основі), яка надається в порядку, встановленому Законом України «Про безоплатну правову допомогу» [25] тощо.

З огляду на зазначене, тут доцільно погодитися із точкою зору В. Святоцької [26] про те, що від початку незалежності Української держави адвокатура (як важливий інститут правової держави) перебуває у перманентному стані реформ, у постійному діалозі з безпосередніми її учасниками, спрямованому на належне забезпечення права людини і громадянина на захист, на юридичну (професійно правничу) допомогу, що є ключовим (фундаментальним) принципом права на справедливий суд. Поряд із тим, враховуючи актуальні питання (аспекти) адвокатури України в контексті євроінтеграційних прагнень [26], за результатами виконаних досліджень [6; 27] можна стверджувати, що:

1) питання щодо необхідності реформування адвокатури України з поступовим конструктивним приведенням її у відповідність до європейських стандартів не викликає жодних сумнівів;

2) дотримання загальноєвропейських основоположних стандартів організації і функціонування адвокатури в Україні, які визнані міжнародною спільнотою, є необхідною умовою євроінтеграції адвокатури України. Тут орієнтиром для національного законодавця (у процесі розроблення законодавства про адвокатуру) і адвокатської спільноти (у повсякденній професійній діяльності) є такі стандарти [27]: а) верховенство права; б) недержавний самоврядний характер адвокатури; в) самостійність, незалежність, законність та демократизм; г) добровільність та конфіденційність; д) повна відсутність будь-якої дискримінації права на зайняття адвокатською діяльністю та особиста порядність адвоката і стандарти професійної адвокатської етики.

У цьому контексті заслуговує на увагу п. 5 ч. I Додатку до Резолюції (78) 8 Комітету міністрів Ради Європи (про юридичну допомогу та консультації) від 02.03.1978 (далі – Додаток до Резолюції) [28], в якому визначено і закріплено, що юридична (правнича, правова) допомога завжди повинна здійснюватися особою, яка має право практикувати як адвокат відповідно до правових (юридичних) норм певної (конкретної) держави. Водночас у Додатку до Резолюції зазначено, що вона (тобто юридична допомога) може надаватися як адвокатами, так і іншими особами, що не є адвокатами [28]; участь адвоката може бути як у разі, коли система юридичної (правової) допомоги передбачає це, так і у разі, коли:

1) сторони повинні бути представлені адвокатом у судовому органі конкретної держави відповідно до закону цієї держави;

2) є констатація з боку органу, який правомочний розглядати питання про надання юридичної (правової) допомоги, того, що послуги адвоката є необхідними з огляду на конкретні (специфічні) обставини справи [28].

Враховуючи положення (п. 5 ч. I Додатку до Резолюції [28]) та приклади європейських країн у цьому напрямі [29], доцільно зазначити, що адаптація законодавства України в частині надання професійної правничої (правової) допомоги клієнту стосовно виключного процесуального представництва осіб адвокатом у суді є правильним, позитивним кроком. Але тут ключовим питанням, на нашу думку, залишається якість правничої (правової) допомоги. Звідси очевидно, що в основу впровадження і реалізації цього положення (в практичній площині) має бути покладено принцип професіоналізму адвокатської діяльності як засади надання професійної (кваліфікованої) правничої (правової) допомоги адвокатом. Зазначений принцип, на нашу думку, є досить важливим питанням, яке потребує додаткового дослідження.

Крім того, підтримуючи думку М. Шпака [10], потрібно також взяти до уваги той факт, що у юридичній літературі положення, які викладені у п. 5 ч. I Додатку до Резолюції, не знайшли повної та беззаперечної підтримки. Так, С. Бичкова та А. Чурпіта [30], досліджуючи законодавчі зміни щодо інституту представництва в цивільному судочинстві, наголошують, що допуск в якості процесуальних представників, крім адвокатів, інших осіб, які не є адвокатами, враховуючи особливості адвокатської діяльності в державі, є не тільки доцільним, а й необхідним.

У цьому контексті на особливу увагу заслуговує Кодекс поведінки європейських адвокатів [31], в якому закріплено основні, важливі європейські стандарти професійної діяльності (професійних функцій) адвокатів. Тут варто зазначити, що у згаданому Кодексі [31] чітко визначено норми надання різних видів правничої (правової) допомоги адвокатом, включаючи юридичну допомогу у вигляді певних порад і/або консультацій, що ґрунтуються, зокрема, на дотриманні: 1) принципів здійснення адвокатської діяльності – незалежності, довіри, поваги і особистої порядності та конфіденційності і адвокатської таємниці; 2) системи правил поведінки адвокатів у суді і етики взаємовідносин між адвокатом, судом та клієнтом. Поряд із тим у Кодексі [31] також передбачено комплекс питань щодо регулювання розмірів та виплат гонорарів, пенсійного страхування адвокатів тощо.

До важливих міжнародних документів організації та діяльності адвокатури нале-

жать також документ «Загальні принципи для спільноти юристів» [32], який прийнято 20.09.2006 Міжнародною асоціацією юристів (ІВА) у м. Чикаго (США). У преамбулі цього документа відзначено, що юристи в усьому світі, які спеціалізуються по праву, є фахівцями (професіоналами), ставлять інтереси свого клієнта (клієнтів) вище своїх власних інтересів і намагаються законними способами домогтися поваги до верховенства права [32]. Поряд із тим, відповідно до міжнародного документа «Основні положення про роль адвокатів» [33], прийнятого у серпні 1990 р. VIII (Восьмим) Конгресом Організації Об'єднаних Націй (ООН) із запобігання злочинам, адвокати, як важливі учасники в системі здійснення правосуддя, мають постійно дбати про честь, гідність та ділову репутацію своєї юридичної професії [33]. Окремі важливі принципи професійної діяльності адвокатів, які заслуговують на увагу та підтримку, закріплено також і в міжнародних документах – «Основні принципи, що стосуються ролі юристів» від 07.09.1990 [34] та «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства» від 01.10.1988 [35].

Так, у п. 1.1 Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства [35] зазначено, що адвокату у будь-якому правовому суспільстві відведена особлива роль і його призначення (діяльність) не обмежено сумлінним професійним виконанням свого обов'язку відповідно до закону (або в рамках закону) і за допомогою закону. Адвокат має [35]: 1) діяти (професійно) в інтересах права в цілому так само, як і в інтересах тих (клієнтів), чий права і свободи йому довірено захищати; 2) від імені клієнтів виступати в суді, а також надавати їм (клієнтам) юридичну (правничу, правову) допомогу у вигляді порад і/або консультацій. Водночас Кодексом [35] врегульовано низку питань щодо принципів адвокатської діяльності – професійної діяльності адвоката, що стосуються незалежності, довіри і особистої порядності та конфіденційності, включаючи його взаємини з клієнтом, з урахуванням неприпустимих дій і відповідальності адвоката, його особистої реклами адвоката тощо.

З огляду на проведення системних реформ в Україні, враховуючи специфіку (особливості) надання адвокатами юридичної (правової, правничої) допомоги у захисті цивільних прав та інтересів, охоронюваних законом, а також напрацьовані і втілені здобутки наукової думки та практичного досвіду, зокрема міжнародного (європейського), закріпленого у міжнародних нормативно-правових документах, зокрема [28; 31–35],

видається доцільним використання позитивного зарубіжного досвіду у реформуванні, побудові у найближчому часі сильної та високопрофесійної адвокатури України, особливо у створенні дієвого (практичного) організаційно-правового механізму захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Крім цього, результати дослідження [13] та сучасна юридична практика в Україні (щодо конституційно-правової реформи адвокатури в Україні у контексті євроінтеграції) свідчать, що сьогодні, незважаючи на ухвалення Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 [36], і надалі тривають дискусії серед фахівців щодо реформування адвокатури в цивільному судочинстві. Тут особливо гострі питання стосуються п. 3 ч. 1 ст. 131-2 Конституції України щодо надання професійної правничої (правової) допомоги в Україні – виключного представництва адвоката у суді. Поряд із тим фахівцями позитивно було сприйнято ухвалення Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 [37], зокрема, щодо змісту ч. 3 ст. 10: 1) надання професійної правничої (правової) допомоги здійснює адвокатура; 2) захист від кримінального обвинувачення здійснюється виключно адвокатом, за винятком випадків, установлених законом.

Враховуючи той факт, що законодавство України про адвокатуру фактично (щодо концептуального змісту) не оновлювалось близько двадцяти років, то, на наше глибоке переконання, тут логічним кроком із наближення до міжнародних стандартів професійної діяльності адвокатів цивільного процесуального законодавства України, що регулює питання з розгляду і вирішення цивільних справ у цивільному судочинстві, зокрема щодо представництва в цивільному судочинстві як форми надання професійної (кваліфікованої) правничої (правової) допомоги адвоката, є оновлення змісту ЦПК України [17] (з урахування наведених вище конституційних змін [36]).

Отже, за результатами проведеного дослідження пропонуємо доповнити ЦПК України [17] новою статтею 15-1 «Адвокат як професійний процесуальний представник у цивільному судочинстві» в такій редакції:

«Адвокат як професійний процесуальний представник у цивільному судочинстві – це фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю в Україні, відомості про яку внесено до Єдиного реєстру адвокатів України і яка відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» набула права на зайняття адво-

катською діяльністю та здійснює діяльність із надання правничої (правової) допомоги клієнту у цивільній справі на професійній незалежній основі; є професіоналом, який ставить інтереси свого клієнта вище своїх власних інтересів і намагається законними способами домогтися поваги до верховенства права, постійно дбає про честь, гідність та ділову репутацію своєї юридичної професії, а також дотримується правил, які встановлені цим Кодексом, Законом України «Про судоустрій і статус суддів», Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законами України.

Професійні права, честь та гідність адвоката у цивільному судочинстві в Україні гарантуються та охороняються Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Кримінальним кодексом України та іншими законами України.

Гарантії адвокатської діяльності враховують вимоги Конституції України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколів до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, практику Європейського суду з прав людини, інші міжнародні документи і закони України».

Водночас, обґрунтовуючи прийняття пропонованої норми (щодо необхідності доповнення ЦПК України [17] новою статтею 15-1 «Адвокат як професійний процесуальний представник у цивільному судочинстві»), доцільно зазначити: на основі аналізу Звітів про Виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2015, 2016, 2017 та 2018 роках [1; 14–16] і відповідно до Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20.05.2015 № 276/2015 [2], подані рекомендації сприятимуть удосконаленню цивільного процесуального законодавства України в наявній системі правничої (правової) допомоги, відповідають міжнародним стандартам професійної діяльності адвокатів у цивільному судочинстві і т. д.

Висновки

На основі аналізу міжнародно-правових актів, що регулюють професійну діяльність адвокатів, до головних європейських стандартів, які необхідно врахувати у діяльності адвоката як процесуального представника у цивільному судочинстві України, рекомендується віднести:

1) надання правничої (правової) професійної допомоги виключно адвокатами з ура-

хуванням поваги до інтересів усіх учасників судового процесу, де адвокати є фахівцями (професіоналами), ставлять інтереси свого клієнта (клієнтів) вище своїх власних інтересів і намагаються законними способами домогтися поваги до верховенства права;

2) постійне підвищення рівня відповідної (наявної достатньої) кваліфікації та досвіду адвокатів як професійних юристів;

3) посилення правового захисту професійних прав адвокатів та обов'язкове дотримання ними адвокатської етики під час надання правничої (правової) допомоги в судах відповідно до норм законодавства (відповідних правил), а також застосування ефективних заходів процесуального примусу до адвокатів у разі вчинення ними неприпустимих дій (правопорушень), враховуючи, зокрема, їхню відповідальність перед клієнтами;

4) ефективне забезпечення відповідного (достатнього) рівня незалежності, конфіденційності й адвокатської таємниці, порядності та чесності професійної адвокатської діяльності;

5) реальна підтримка наявності корпоративного духу та взаємної підтримки між адвокатами.

Список використаних джерел:

1. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2018 році: Підготовлено Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції за підтримки Представництва ЄС в Україні та проекту Association4U, що фінансується Європейським Союзом. Київ, 2019. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEI/AA_report-UA.pdf.
2. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки : схвалена Указом Президента України від 20.05.2015 № 276/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015/>.
3. Аракелян М. Р. Інститут адвокатури у правозахисній діяльності сучасної Української держави. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 60. С. 21–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_60_4.
4. Варфоломєєва Т. В. Реформа адвокатури – запорука належного захисту прав і свобод людини. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. № 3. С. 12–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2010_3_2.
5. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2016. 40 с. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10874>.
6. Святоцька В. О. Інститут адвокатури України: становлення та розвиток : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2010. 16 с.
7. Сопілко І. М. Місце та роль сучасної адвокатури України в правозахисному механізмі. *Юридичний вісник. Серія «Повітряне і космічне право»*. 2012. № 1. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2012_1_18.
8. Тацій Л. В. Юридична природа адвокатури в системі захисту прав і свобод людини і громадянина : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2008. 20 с.
9. Узун Н. Ф. Сучасна адвокатура України та актуальні питання її реформування. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. Вип. 36. С. 399–404. URL: <http://www.apdp.in.ua/v36/79.pdf>.
10. Шпак М. В. Міжнародно-правові стандарти професійної діяльності адвоката у цивільному процесі України. *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 1 (11). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2017_1_5.
11. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
12. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / В. В. Комаров, К. В. Гусаров, Н. Ю. Сакара та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2016. 848 с.
13. Курило Т. В. Адвокат як суб'єкт надання професійної правової (правничої) допомоги. *Соціально-правові студії*. 2018. Вип. 2. С. 83-90. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/sps/sps_2018_2/12.pdf.
14. Звіт про виконання Порядку денного асоціації та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2015 рік : підготовлено Урядовим офісом з питань європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України. Київ, 2016. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/zviti-pro-vikonannya/AA_GOEI-REPORT_Dec_2015_final_February_ukr.pdf.
15. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в 2016 році: підготовлено Урядовим офісом з питань європейської та євроатлантичної інтеграції за підтримки Представництва ЄС в Україні та проекту Association4U, що фінансується Європейським Союзом. Київ, 2017. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/zviti-pro-vikonannya/zvit-pro-assotsiatsiyu-2016.pdf>.
16. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році: підготовлено Звіт підготовлено Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції за підтримки Представництва ЄС в Україні та проекту Association4U, що фінансується Європейським Союзом. Київ, 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>.
17. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

18. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування органів адвокатського самоврядування) : проект Закону України від 19.01.2015 № 1794. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53631.
19. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та деяких інших законодавчих актів України (щодо статусу і гарантій адвокатської діяльності та формування і роботи органів адвокатського самоврядування) : проект Закону України від 04.02.2015 № 1794-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53817.
20. Про внесення змін до статті 10 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо малозначних спорів у судах : проект Закону України від 04.10.2016 № 5221. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60174.
21. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо доступу до адвокатської діяльності : проект Закону від 11.04.2019 № 10220. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65806.
22. Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо підстав здійснення адвокатської діяльності та документів, які підтверджують повноваження адвоката : проект Закону України від 29.05.2019 № 10342. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66012.
23. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
24. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) : проект Закону України від 03.09.2018 № 9037. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64531.
25. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
26. Святоцька В. О. Адвокатура України у світлі євроінтеграційних прагнень. *Право України*. 2015. № 10. С. 105–112.
27. Святоцька В. О. Наближення стандартів організації та діяльності адвокатури України до загальноєвропейських. *Актуальні проблеми судового права* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. І. Є. Марочкина (м. Харків, 30.10.2015 р.). Харків: Право, 2015. С. 96–97. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10723/1/Svytocka_96-97.pdf.
28. Резолюція (78) 8 Комітету міністрів про юридичну допомогу та консультації : Міжнародний документ від 02.03.1978 URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_132.
29. Дроздов О. М. Науковий висновок щодо відповідності ст. 131-2 та підп. 11 п. 16-1 Розділу XV “Перехідні положення” законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. *Матеріали Національної Асоціації Адвокатів України*. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/news/zakonodavstvo/2016-01-27.naukovyj.vysnovok.pdf.pdf>.
30. Бычкова С. С., Чурпита А. В. Адвокат как участник гражданских процессуальных правоотношений. *Гражданско-процессуальная мысль*: междунар. сб. науч. ст./редкол.: В. В. Комаров и др. Киев: Алерта, 2015. Вып. 4: Адвокатура. С. 22–30.
31. Charter of core principles of the European Legal profession and Code of Conduct for European Lawyers [Кодекс поведінки європейських адвокатів]: was adopted on 28 October 1988 and was amended for the last time in May 2006. URL: http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf.
32. Общие принципы для сообщества юристов : приняты в Международной ассоциации юристов (IBA) 20.09.2006 г. в г. Чикаго. URL: <http://advokpalata-21.ru/urbanleft/osnovyepuristov.html>.
33. Основні положення про роль адвокатів (Прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990р.): Міжнародний документ від 01.08.1990. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_835.
34. Основні принципи, що стосуються ролі юристів : Міжнародний документ від 07.09.1990. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_313.
35. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства : Міжнародний документ від 01.10.1988. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_343.
36. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
37. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

Статья посвящена анализу международно-правовых актов, регулирующих профессиональную деятельность адвокатов, которые необходимо учесть в деятельности адвоката как процессуального представителя в гражданском судопроизводстве Украины. Проанализированы наработанные и воплощенные достижения научной мысли и практический опыт по проблемам гармонизации законодательства Украины с международными (европейскими) нормами и стандартами в области регулирования адвокатской деятельности, в частности в гражданском судопроизводстве Украины.

Ключевые слова: адвокат, международные стандарты адвокатской деятельности, гражданское процессуальное представительство, профессиональная деятельность адвоката, гражданское судопроизводство.

The article is devoted to the analysis of international legal acts regulating the professional activity of lawyers, which must be taken into account in the activity of a lawyer as a procedural representative in civil legal proceedings of Ukraine. The developed and realized achievements of scientific thought and practical experience in harmonization of Ukrainian legislation with international (european) norms and standards in the sphere of regulation of advocacy, in particular, in civil legal proceedings of Ukraine, are analyzed.

Key words: lawyer, international standards of advocacy, civil procedural representation, professional activity of a lawyer, civil legal proceedings.

